

**Натисніть тут, щоб
купити книгу на сайті
або замовляйте за телефоном:
(0352) 51-97-97, (067) 350-18-70,
(066) 727-17-62**

Все. Нарешті братова пішла. Ах, яка ж пані впливова і значна — нема ради! «Ти мені, звичайно, зобов'язана. Ха-ха! Я жартую. Жодних зобов'язань! Будь щаслива! Так намучилась, бідненька». Сеня перекривила свою недавню благодійницю і затанцювала по паркету.

Раптом зупинилася, помацала повітря... Невже ідіотизм невдалого заміжжя обламався, вона вільна? Підхопила шматку, якою перед тим витирала паркет, перев'язала її блискучою стрічкою з букета і, поставивши на підвіконня, промовила: «Дорога Ларисо Миколаївно, люба моя братово! Хоч ви немало мені кривіці випили, коли хворіла мама, а ви нюхали майно, хоч не пускали до мене Русю — боялися, щоб ваша дочка та не приросла серцем до тети, хоч випхали заміж із розрахунку (з вашого розрахунку) — я вам прощаю, вельмишановна Ларисо Миколаївно, бо маю завдяки вашій величності затишну світлу хатку і волю після вами ж нав'язаного шлюбу. Ох і яка ж, яка ви благодійниця, чорт забирай!» Сеня іронічно скривилася і, скинувши шматяне опудало на підлогу, стала грати у футбол. Гол! Гол! — гатила то вліво, то вправо, тоді упала навznak і заспівала: «Свобода! Свободу державі Сені — свободу!»

Перекотилася набік і стихла. Подивилася у квадратик вікна. Тільки небо. Сьомий поверх — що тут дивного? Живу на сьомому небі... від щастя? Сеня піднялася і всунула голову між колін — не завити б од такого щастя. А, хай імпотенти журяться — і здригнулася.

Згадала церковний суд, через який пройшла вся церемонія розірвання шлюбу. Червоніла, блідла, зрошувалась

потом, коли відповідала, мов на справжньому допиті, чому наважилася розбити подружній союз.

— Може, ви не маєте достатньо терпіння до свого чоловіка? — допитувався священник.

— Пресвітлий отче, своїми діями він травмував мою психіку, я починала втрачати самовладання — це шлях до божевілля. Його маразматичні щипи принижували мою людську гідність.

— А може, то гординя, жінко? Адже мати чоловіка мала змогу за два роки оцінити вашу поведінку. І вона твердить, що винні ви.

Сеня зіщулилася.

Ні, згадувати не варто.

У вікні повечоріло. Жінка нехотя піднялася з підлоги і заслонила фіранками небо в тривожних розливах нічної барви. Світла не вмикала — лягла на диван і заснула.

Хо-хо, йо-йо, які гарні мої сни! Маю ангела-хоронителя, заколисує мене дивними піснями, відгороджуючи від реального життя, яке дотовкало душу до решти.

Вранці випила склянку води з медом. Яка кава? Каву — тільки на робочому місці. Традиція. Метнула по майже порожній кімнаті, та однак зачепила край дивана і залентувала: боляче! Колись мама дорікала: «Арсенко, як ти ходиш, що мусиш усі кути колінами поцілувати? Ніби шукаєш найгостріші і кидаєшся на них. Оно диви: ноги знов у ранах і колготки немов у горошок». Мамо!.. Але не час для спогадів. Так, мінімум косметики, нігті в хлорку — все решту сховають білий халат і шапочка — чи варто трудитись? На порозі стала, оглянула кімнату. Що б то придбати найшвидше? Меблеву стінку чи телевізор? Ну, це якби міркувати: пальто чи гудзики до нього? А, буде видно. Вийшла з квартири і попрямувала до ліфта. Із суміжних дверей виглянув чоловік, стомлений на виду, і привітався з нею. Трохи повагавшись, запитав:

— Пробачте, у вас дві гривні не буде... позичити?

ті, в клубку отруйного обману, який намотали, сторочивши стару одіж свого дорослого життя.

— Почекай, Сергію. Давай чесно, бо інакше я сприйму твій стиль за демагогію.

— Дівчинко моя! Я запропонував білий вальс. Але ти не захотіла зробити вибір. Моє танго не для тебе. Думаєш, я зацькований життям алкаш?

— Ну, а хто ж іще?

— Вона побачила мене іншим.

— Вона? Хто?

Дзень-дзелень... Хто там?

Сеня прокинулася і довго приходила до тями, хоча дзвінок надокучливо дзижчав. І тільки коли раптово стих, зрозуміла: дзвонили в її двері. Зауважила сутінки, отже, проспала до вечора. Підійшла, прислухалася. Тоді відчинила. Чоловік від сусідніх дверей якимось з прикрістю мовив:

— А, ви все-таки є? Я так довго дзвонив...

— Треба розуміти, я мала би після ночі не спати, щоби почути, як у двері хтось нахабно довго дзвонить...

Він роздратовано відмахнувся:

— Ой жіночко, в мене свого клопоту доволі. Ось вам записка від Сергія.

Тицьнув папірець у руку і, справді чимось пригнічений, не захотів більше говорити, швидко відійшов. Сеня пригасла в напускній своїй агресивності і теж відчула втому.

Вона відмерзала, як мамонт, вмістивши в уявній миті цілі тисячоліття намарного борсання — земного копірсання, яке стискає людину до мізерної суті, — сни стають ширші за приявне життя.

Самотиною серед кімнати, просто на підлозі, сиділа вона і жувала сир. Механічно розмелювала зубами ніздрюваті шматочки, втупивши байдужо-сонний погляд у стіну. Потім встала, підійшла до холодильника. Старо скрипнули дверцята, Сеня витягла з пакета ще пластинку сиру і, повернувшись

на попереднє місце, всілася точнісінько так само, ніби виконувала ритуал. Коли втретє зробила малу трапезу зомбі, не витримала і засміялася.

— Придуріца, ідіотка! Поглянь на себе збоку — як то виглядає?

Сеня зітхнула: ні, самотність і праведність несумісні. Як же монахи в келіях? А ти серед них була? Не знаєш, не мудрагуй. Так, Сеню, підсумки невтішні: була любов — не було оков — жонатого кохати — щастя не знати. Знайшла окупи — не мала любови. Від надокучливої турботи шукала свободи. Тепер пташка на волі, та не має долі. Самотність дошкуляє — світ затуляє, надію душить, розум сушить.

Сеня віршотворить і регоче, все голосніше, надривніше і — переходить у плач. До півночі слухають стіни невтішне ридання самотньої жінки.

Останніми роками її оточували самі чоловіки, але жоден з них не був її чоловіком. І в цьому, виявляється, винна вона сама.

Лейтмотив самотності її життя завжди протікав (інколи навално ринув брудними потоками чорної туги) поміж берегів щебетання чужого щастя, серед родинного гомону — не її, не її... Ну хто був той, кого любила? — Жонатий чоловік. Потім мала, здавалося, вже свою родину — зі шлюбними гарантіями.

Десь у глибинах, інтуїтивно, Сеня відчувала, що її жіночу сутність, її прагу щастя може врятувати материнство — ця потужна фортеця у мінливих і минутих цінностях людських.

Материнське серце ніхто ніколи не посміє кинути серед дороги, як мільйонами кидають у самотність жіночі серця і розчавлюють у бруді і зневазі. Його підхоплює легкокрил і підносить до неба. Воно захищене силою своєї офіри.

Бачила таку захищеність у чернецтві, але не чула в собі до того покликання.

хамства, що призводить до *виродження*, носіями якого є колишній чоловік Арсенії, у минулому винахідливий інженер Франек, котрий уявляється їй кажаном-вампіром; братова Лариска-чиновниця; дружина професора Ковальського пані Нізя; злочинний підприємець Звонарьов. Глибоку симпатію викликають образ санітарки Кліми Йосипівни, що дбає про чистоту медичних приміщень, і люди після спілкування з нею почуваються чистішими, добрішими, співчутливішими; образ Роми Тарасівни, чії очі світяться любов'ю. В романі немає нічого випадкового — все вмотивовано. Навіть левеня зі смарагдовими очима — батьків подарунок з натяком на те, що для того, щоб вижити, треба вирощувати в собі духовного лева. А як зраділа Арсенія хом'ячкові, необачно прийнятому від сусіда Сергія, котрого колишній її чоловік найняв для підступного стеження з допомогою сконструйованого разом із Сергієм біовідеобраслета. Навіть *декретна відпустка* професорської асистентки, замінити яку професор пропонує Арсенії, не випадково взята до уваги. Привабливими виглядають образи обділених подружньою увагою чоловіків — головного лікаря служби швидкої допомоги благородного Ліхтенця; професора Мільченка, якого Арсенія вважає медичним богом із почтом асистентів-янголів; зрадженого дружиною-заробітчанкою сусіда-одинака Богдана (також не випадкове ім'я), котрий опікується донькою Лілею, чия непроста доля майбутньої жінки ще тільки починається. Символічним є спонтанне руйнування Арсенією подарованої їй екібани зі, здавалося б, недоречно вмонтованими в неї пір'їнами. Але й вони доповнюють символічний образ сьомого неба, доступного тільки окриленням. Сублімативно виглядає чистий білий сніг при думці героїні про зачаття. А точному визначенню психологічного стану головної героїні: «*Сеня відмерзала, як мамонт*» — можна й поаплодувати. Або: «*На камінь тихо сів ангел і заплакав*». Слушним виглядає міркування самотньої жінки про довколишні речі, які б розуміли її. Вельми точно передано психологічний стан Арсенії за всіх її життєвих колізій.

Єдине, з чим не хотілося б погоджуватися: часті ридання Арсенії — сильної натури — не завжди виправдані, принаймні професійний медик мав би успішно з цим справлятися. Жінка, в розумінні головної героїні, — це світ, де «тіні зла полюють на душу». «Скільки можна рятувати когось, коли не знаєш, як рятувати себе?» — розпачливо думає вона. І ще: мені, як читачеві,

хотілося оминати нині широко знані відомості про злочинну діяльність колишнього КДБ, які виповідає Арсенії професор Мільченко.

Слід відзначити вдалу, майже кінематографічну композицію роману. Увага читача переходить від колізії до колізії, але психологічні мотивації дій персонажів твору не випадають з поля зору читача і спонукають його бути не просто механічним відтворювачем тексту, а проникливим і невтомним співавтором його.

Особливо зворушливо читати передостанні сторінки роману, добродійні герої якого стали близькими і рідними, коли починаєш здогадуватися, що сьоме небо леді Арс зовсім поруч. Сусід Богдан під час візиту Арсенії до хворої його доньки, спостерігаючи за руками лікарки, відкрив омріяну жінку, а його донька вгадала у ній майбутню маму. Навіть більше: дві самотні жінки — одна доросла, друга маленька — відчули взаємну потрібність одна одній.

Є серед винятково доречних, ненав'язливих деталей, один ніби проміжний образ — *бузкова хмарка килимка* перед порогом. Насправді ж це майже ключовий образ роману про пошуки людського щастя. Він віддалено перегукується з казковим килимом-самолетом, на якому мандрували в країну мрій шукачі щастя.

Роман завершується майже ідилічно. А як — читайте!

Григорій БІЛОУС,
член Національної Спільки письменників України,
лауреат Міжнародної літературної премії
імені Григорія Сковороди.